

kal, és albán kiszolgálóikkal főként – és amire ő tanította őket – Kocse nem szólalt meg. Illetve, ha megszólalt, abban nem volt köszönet. A legedzettebb elhárítós is lángvörös lett, mint egy szűzlány. Kocse ilyeneket mondott: „Téged nem geciből csinált az apád, hanem takonyból.” Nehéz ilyesmit elviselni. Egy ízben Enver Hodzsa is betoppant hozzá – a vallatótízt kérésére, hátha ő, a tekintélyével, meg tudná puhítani Dodzét. Bár ne tette volna. (Enver sohasem bánt meg semmit életében, de ezt a félórát nagyon.) Miket mondott Kocse? „Tisztáld meg, Enver, kecskeszaros a tököd. Így akarsz a Próféta elé állni? Még Plehanov se áll veled szóba.” Noha kiverték már minden fogát, de Kocse vigyorgott. Szörnyű volt a pofája.

A vallatótízt még aznap éjjel felakasztották a börtön udvarán, ostoba ötletéért. (No meg jelen volt a cellában.) Enver pedig – sebzett lélekkel – arab kecskékről szóló könyveket olvasgatott egész éjszaka; igyekezett elfelejteni az áruló Dodze ocsmány ábrázatát.

A levél egy része megjelent a *Kelet-Európa* 1992. 1. számában Bereczky László kísérfő, a levél megszületését felidéző jegyzetével. Itt írja: „...május elején kaptam meg az író szokása ellenére dátumozatlan levelet. [...] Nagyon készült erre a levélre, hetekig ki se mozdult a [...] lakásából. Sok piszkozatot készített, míg aztán gyönyörű apró betűvel letisztázta kedvenc árkus papírjára. Sodrása van a levélnek, aztán egyszer csak félbeszakad. Alá sincs írva, pedig máskor nagyon is gondosan aláakanyarította a nevét levelei végére.”

Domokos Matyi ismertetése – az *Új Könyvekben* közölt recenzió.

bemutatózó novellám – az *Új Hangban* jelent meg.

Sípos Gyula – (1921–1976) költő.

Alföldy Jenő – (1939) kritikus, szerkesztő. Az 1960-as évek végétől az *Élet és Irodalom* munkatársa, 1975-től 1986-ig a lap rovatvezetője; 1989–1990-ben főszerkesztő-helyettese.

az amik – amerikaiak.

Szabolcsi Királyal – Szabolcsi Miklós és Király István irodalomtörténészek.

albán kapcsolataim vannak – Szabó István – Hárs Györggyel – 1956 őszén hivatalos íróküldöttként járt Albániában.

a Hunniába – az akkori Lumumba (ma: Róna) utcában működő filmgyár.

Fock Jenővel – akkoriban miniszterelnök.

az albán elvtársak – a 70-es években az albán rádió magyar nyelvű adása sugározta a szovjetellenes propagandát.

Pollágh Péter

NINCS KÖD

Mint gondolatjel,
vízszintes a Dédi.
Haragszom is rá:
hozzá kell még írni.

Szájához rakom a tükröt,
kimutatja a foga fehérjét,
de nem lesz ködös:
már csak egy tárgy.
Kilehelte a Dédit,
s a Dédi nem lehel már.

MESE, HABBAL

A Dédi nem jár ki,
de Grószkávét kap
dupla, téli habbal,
neki az a nektár.

Tükröm van, mondja,
ilyen ablakhoz minék
táj. Tisztába teszünk
minden ablakot, mondja,
s mossa a tükröt, a kicsit.
Ha felsír, el kell törni,
motyogja, és habzik
a mosolya.

AZ ÉG VELE

A Dédi öreg édesség. Baba.
Az égben játszanak vele,
ott nem számít a kor,
nem kell semmit kidobnia,
annyi téglát rak az ágyba,
amennyit akar. A Baba.
Házat épít. A takarók alatt.
Meg kocsit, s nem baj,
ha nem lesz ki mind
a négy kereke. Elgurul-
hat úgyis, mint sírról a név,
de nem kell szöknie.

A DÉDI VÉGEZNE

„Temetők napja van,
a sötét gyalog ma célba ér,
s varjú lesz a bábból.”

Kávézik, gyászszalag
van a szíve fölött.
Meg egy bross. Ezüst,
mint a haj és a fog.
Nem mártja meg a cukrot,
nem ad a számba semmit.

Ma nem mártunk
fehért feketébe, mondja,
s megigazítja a keresztet
a tükör mellett, vagy helyett.
Leveszi szalagját:
puhán áthurkolja
a tükör nyakán,
mintha bepólyálná,
vagy végezne vele.

Sopotnik Zoltán

FUTÓDÉDI

*Pollágh Péter A DÉDI VÉGEZNE
című versére*

A dédi már akkor itt lakott,
mikor a lakótelep helyén még
mocsár volt. – Ez a környék
hagyománya. A dédivel együtt.

Egy zord férfival szorongató
kapcsolatban. Hol nem volt
más. Csak a szellemekhez szólnia.
Tőlük tanult meg élni. Míg a
férfi az érzéseit világító üvegekbe
fújta. – Állítólag a háború miatt.

Ember nagyságú üvegkatonák
készültek így. Egy egész sereg.
Utána sebesültek, jajveszékélő
nők, halott gyerekek. Még egy
amputáló orvos is, ahogy vicsorog.

Napos időben szikrázott tőlük
a környék. Szív- és eszmélet-
szakadásig tükrözték a rosszat.
Még a szellemeknek is bántotta
a szemét. Még azok sem tudtak
vele mit kezdeni.

Egy nap a dédi arra ébredt, hogy
nem bírja tovább. A csendet és a
tükrő-sereget. Pizskavassal szétverte
az összes katonát. És a férjét, mikor
a csőrömpölésre megriadt. Azóta
lélegzik a környék. És majdnem szabad.

FUTÓTAVASZ

Kihordják a tóhoz a bútorokat.
Öreg házaspár, tele fájdalommal.
Látszólag öreg. Látszik az arcukon
az utolsó esély. Két fa között a
nappali, kicsit odébb a bokornál,
a konyha. Tavaszkezdéstől ezt
csinálják: reggel jönnek, este pedig
szedik a sátorfát. Mint a múltat.
A közöset. Amitől alig kapnak
levegőt. A világítótorony-őr és a
felesége. Visszafelé keresik az
az összefüggéseket. És a fiukat,
Robit, aki tizenöt éve tűnt el éppen
itt. Beugrott a vízbe az esküvő után,
hogy másik életet fog élni. Vitte az
asszonyt is magával. Az apa hiába
merült alá évekkal később, nincs
ott másik világ, jobb fajta város.

Csak sok ócska kacat a kéklő iszapba
fűrődva. Meg egy valamilyen okból
még működő tévé, ami ugye lehetetlen.
És a tévében egy fiatal házaspár,
amint a szokásos életüket élik éppen.
Nagyon hasonlít. De mégsem.

FUTÓHOMOK

Homokot perget át az
ujjai között. Gondolkodik,
mint egy színház. És
könnyű, áttetsző függöny
mögött látja a dédit.
Egy szárnyas férfival
táncolni. Az életmentő
gyilkosság után. Mikor
még azt hitte az asszony:
ezáltal már boldogok.

Tévedés volt. Hiába
feszült meg a szeretet.
Másik világban nem lehet.
Nem javul meg semmi.
Hiába üvöltés. Vagy lágym
fohász. A háború odaát is
kemény dió. És az ember is.
Ha volt benne egy kis gonosz.
Az erősödik.

Homokot perget át az
ujjai között. Jósol és
jövőbe lát, meg vissza is.
Teóriákat gyárt. És
emlékeket. Kívülről mindent.
Mint mikor átlapoz egy albumot.